

TIBBIY BILIMLARNI O'RGATISHDA MASOFAVIY TA'LIM TIZIMINI TADBIQ ETISH

Qurbonov Pahlavon Sirojiddin o'g'li

Sobirova Halimaxon Hakimjon qizi 2123-guruh

Ahmedova Xumora Umidjon qizi 2123-guruh

Mahmudjonova Sarvinoz Qahramonjon qizi 2023-guruh

Atamurodova Moxira Davronbek qizi 1723-guruh

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.10393873>

ARTICLE INFO

Received: 08th December 2023

Accepted: 15th December 2023

Online: 16th December 2023

KEY WORDS

Masofadan o'qitish, masofaviy ta'lim, masofaviy ta'lim texnologiyasi, zamonaviy tibbiy texnikalar.

ABSTRACT

Ushbu maqolada masofaviy ta'lim va uni tushunchasini Tibbiyot talabalari bilan birgalikda Tibbiyot xodimlariga ham chuqur mohiyatini yoritish uni barcha uchun sodda, tushunarli va albatta foydali tomonlarini tadbiq etishdan iborat. Masofaviy ta'lim tizimining tamoyillari asosiy vazifalari va amaliy ko'nikmalarini hosil qilish bo'yicha ishlar olib borilgan hamda tibbiyot xodimlari va talabalarini masofadan o'qitishning dolzarb mavzulari ko'rib chiqilgan.

Bugungi zamonaviy sharoitlardan kelib chiqqan holda Tibbiyot xodimlari va ularning talaba yoshlari uchun yurtimiz prezidenti muhtaram SH.M.Mirziyoyev tomonidan judayam yuqori sifatga ega bo'lgan zamonaviy tibbiy texnikalar olib kelindi va ular yurtimizning deyarli har bir hududiga yetib bordi va bunday zamonaviy tibbiy texnikalardan foydalangan holda yurtimiz fuqorolariga sifatli tibbiy tashxislar qo'yilmoqda va malakali shifokorlarimiz tomonidan bunday davolash usullarini va tashxislash jarayonlarini boshqa joydan turib ham tibbiyot talabalari malakaviy amaliyot sifatida undan foydalanish ko'nikmalarini qo'shimcha o'rganishib kelishmoqda bu esa o'z navbatida talabalar bilimini oshirish bilan bir qatorda ularning vaqtlarini to'g'ri taqsimlash va uzoq masofalarini yaqin qilishdan iborat bo'lgan muhim jabhalarida yordam bo'lib kelmoqda hamda ushbu masofaviy ta'lim tizimini tadbiq etishda har bir tibbiyot xodimi yoki uning talabasi o'z bilimlarini va malakalarini boshqa Oliy ta'lim muassasasi talabalaridan yoki Tibbiyot xodimlaridan yetarli tajribalarni almashishmoqda bu esa masofali o'qitish zamonaviy ta'limning eng muhim va tobora ommaviylashib borayotgan shakli sanaladi. Zamonaviy sharoitda axborot kommunikatsion texnologiyalarining tezkor rivojlanishi ta'lim jarayonida ularning imkoniyatlaridan foydalanish uchun qulay sharoitni vujudga keltirdi. Ayni vaqtda yetakchi xorijiy mamlakatlar masofadan o'qitish borasida boy tajriba to'plagan.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari - bu ta'lim oluvchi va pedagog xodimning to'liq yoki qisman masofadan o'zaro faoliyatida asosan axborot va telekommunikatsiya texnologiyalarini qo'llab amalga oshiriladigan ta'lim texnologiyalari tushuniladi.

Masofaviy ta'lim sohasida nufuzli nazariy ishlanmalar mavjudligiga qaramasdan, ta'lim jarayonini tashkil qilish shakli sifatida hozirda masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish kengroq hisoblanadi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llashda ta'lim oluvchi mashg'ulotda qatnashmaydi, lekin topshiriqlarni bajaradi va tyutor bilan elektron pochta orqali muloqot qiladi yoki tyutor ta'lim oluvchilarga darsdan tashqari vaqtda blog yoki sayt orqali konsultatsiya beradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari kunduzgi, sirtqi, kunduzgi-sirtqi; eksternat shakllarida; ta'limning ma'lum bosqichlarida; asosiy va qo'shimcha ta'lim dasturlarini amalga oshirishda qo'llanilishi mumkin.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarida qo'llaniladigan aloqa usuli har biri turli bo'lishi mumkin. Ular elektron pochta orqali yozishmalar, shaxsiy saytlar/bloglar orqali muloqotlar, materiallarni turli elektron resurslar yordamida o'rganish va boshqalardan iborat.

Shunday qilib, masofaviy ta'lim texnologiyalariga lokal o'rnatilgan dasturlar va trenajyorlar bo'yicha o'qitish ham kiradi. Ba'zan masofaviy ta'limning eskirayotgan texnologiyalariga axborot-kommunikatsiya tarmoqlaridan foydalanmasdan amalga oshiriladigan o'zaro faoliyat (teleradioeshittirish, telefoniya, materiallarni pochta orqali jo'natish) ham kiritiladi.

"Masofaviy o'qitish" atamasi, yuqorida aytilganlarning eng birinchi bo'g'ini bo'lib, Viskonsin shtati Universiteti tomonidan 1892-yildan boshlab sirtqi (korrespondentlik) kurslarda qo'llanilgan. *Masofaviy* deb masofadan turib tashkil qilingan ta'lim tushunilgan. Unga "korrespondentlik o'qitish", "uyda o'qish" va boshqalar sinonim hisoblangan.

Xorijiy davlatlarda masofaviy o'qitish bo'yicha bir qator muassasalar va olimlar tomonidan izlanishlar olib borilgan va masofaviy o'qitish haqida turlicha fikrlarni bildirishgan.

Amerikaning masofaviy o'qitish assotsiatsiyasi mutaxassislari (The United States Distance Learning Association — USDLA) masofaviy o'qitish deganda - ta'lim oluvchi va tyutorning turli geografik makonda bo'lganlari holda, o'quv jarayonini tashkil etish uchun elektron vositalar va nashr qilingan qo'llanmalardan foydalanib o'qitishni tushunishgan.

Masofaviy o'qitish sohasi bo'yicha xorijlik mutaxassislardan biri "distance education" atamasini tushuntirish borasida masofaviy o'qitish jarayonining ikki asosiy belgisini ko'rsatadi: ta'lim berishning nashr shaklida va video yoki audio-yozma usulda bo'lishini, shu bilan birga, kommunikatsiyaning tashkil etilishi masofaviy turib turli xil zamonaviy texnika vositalari bilan aloqa qilish ekanini ta'kidlaydi.

Shuningdek, MDH davlatlari olimlari va yetakchi mutaxassislari A.A.Andreev, E.S.Polat, A.M.Bershadskiy, V.M.Monaxov, V.A.Slastenin,

V.P.Tixomirov, I.K.Shalaev, A.V.Xutorskiy, M.V.Moiseeva kabi mutaxassislardan tomonidan masofaviy o'qitish tushunchasi va u bilan bog'liq boshqa atamalar keng tahlil qilingan.

E.S.Polat masofaviy o'qitishni tyutor va ta'lim beruvchilarning hamda ta'lim oluvchilarning bir-birlari bilan o'zaro faoliyatlari masofaviy amalga oshiriladigan va internet texnologiyalar yoki boshqa interfaol texnologiyalarga xos maxsus vositalar orqali amalga oshiriladigan o'quv jarayoniga xos bo'lgan barcha komponentlarni (maqsadlar, mazmun, metodlar, tashkiliy shakllar, ta'lim vositalari)ni aks ettiradigan mustaqil ta'lim shakli sifatida ta'kidlaydi.

A.A.Andreev turli ta'riflarni tahlil qilib, masofaviy o'qitish ta'lim beruvchilar va ta'lim oluvchilarning o'zaro va ta'lim vositalari bilan birgalikdagi faoliyati ularning makon va zamonda joylashishlariga invariant bo'lgan o'ziga xos maxsus didaktik tizimda amalga

oshiriladigan interfaol faoliyatlarining maqsadga yo'naltirilgan, tashkil qilingan jarayoni, degan xulosaga keladi.

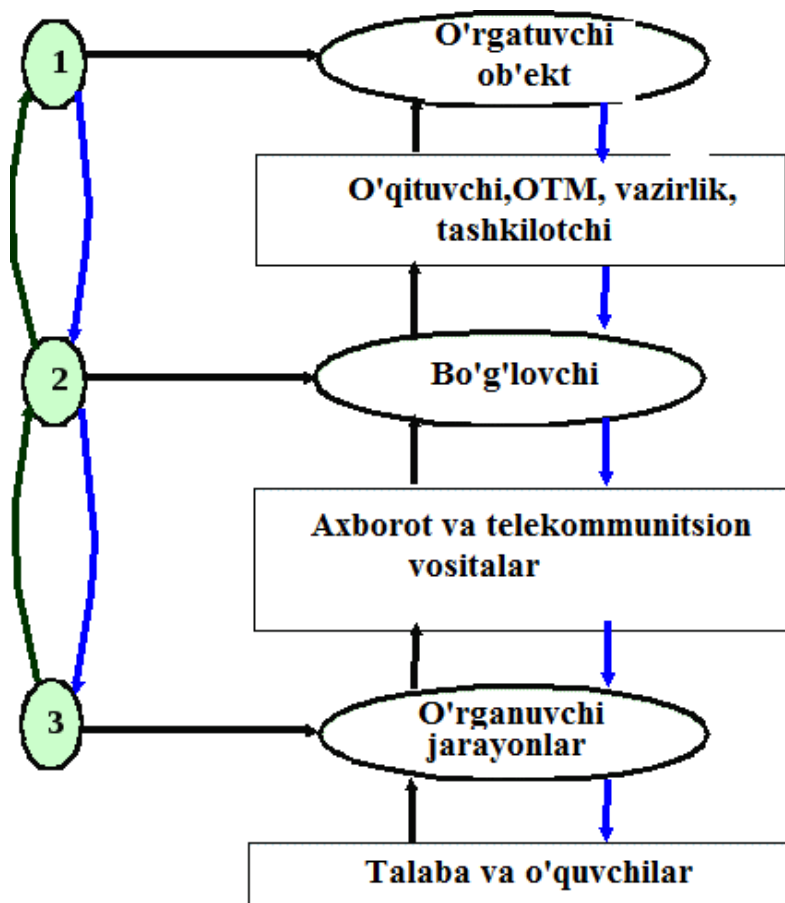
Eydos Markazi mutaxassislari A.V.Xutorskiy va boshqalar masofaviy o'qitish tushunchasini shunday talqin qilishadi: o'qitish sub'ektlari (ta'lim oluvchilar, pedagoglar, tyutorlar va boshqalar) makon va vaqt bo'yicha bir-birlaridan uzoqda turib telekommunikatsiya vositalari yordamida umumiy o'quv jarayonini amalga oshiradi.

MESI mutaxassislari V.P.Tixomirov va boshqalar tomonidan masofaviy o'qitish deganda shunday ta'lim texnologiyasi tushuniladiki, bunda tyutor va ta'lim oluvchi turli joylarda joylashgan bo'ladi hamda o'qitish vositasi sifatida keys-texnologiya, TV-texnologiya va tarmoq texnologiyalaridan foydalaniladi.

M.V.Moiseevaning ishida masofaviy o'qitish sirtidan o'qishning bir turi, ya'ni kompyuter telekommunikatsiyalari, zamonaviy yangi axborot texnologiyalari vositalaridan maksimal darajada foydalanish va o'quv jarayonining barcha qatnashuvchilari orasida faol axborot almashish nazarda tutilishi kerakligi tushuntiriladi.

Mazkur fikrlarni umumlashtirilgan holda mutaxassislar masofaviy o'qitishni tyutor bilan ta'lim oluvchilar orasidagi munosabatlar masofadan turib amalga oshiriladigan va o'quv jarayoniga xos bo'lgan internet texnologiyalarining spetsifik vositalari yoki interfaollikni ko'zda tutadigan boshqa vositalar bilan amalga oshiriladigan barcha komponentlar (maqsad, mazmun, metod, shakl, vositalari)ni o'zida aks ettiradigan ta'lim shakli sifatida ta'kidlaydilar.

Masofaviy talim quyidagi model bo'yicha bajariladi:

References:

1. Qurbonov P., Ataxonov S., Sharofiddinov S. MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING USLUBIY ASOSLARI //Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 43-47.
2. Pahlavon Q. TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING MAQSAD VA VAZIFALARI //GERMANY SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 24-28
3. Qurbonov P., Xoldarova G., Rasulova F. TIBBIYOTDA KOMPYUTER TOMOGRAFIYASI VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH //Наука и инновация. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 35-39.
4. Mirzakarimov , B., & Qurbonov , P. (2023). TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING DIDAKTIK TA'MINOTINI YARATISH TEXNOLOGIYALARI. Research and Implementation. извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/rai/article/view/745>
5. Qurbonov , P., Minavarjonov, S., & Raxmonaliyeva, F. (2023). TIBBIYOT XODIMLARINI MASOFADAN O'QITISHDA AVTOMATLASHGAN DIDAKTIK TA'MINOTNING UMUMIY TUZILISHI. Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук, 3(3), 52–55. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJMTCS/article/view/11562>
6. www.fjsti.uz
7. <https://tktishf.edu.uz/>
8. <https://dist.edu.uz>.